

Toelichting

Voor al het aangeboden materiaal geldt dat bij het letterlijk citeren van Bijbelteksten de Nieuwe Bijbelvertaling is gebruikt.

In een aantal gevallen is aangegeven, waar gezongen kan worden. Dit sluit niet uit dat naar inzicht van de voorganger op meer plaatsen een lied gekozen kan worden.

In het vervolg wordt met DB verwezen naar het *Dienstboek* (I, 1998; II, 2004). Met Hervormd *Dienstboek* wordt bedoeld op *Dienstboek voor de Nederlandse Hervormde Kerk in ontwerp* (1955), met Gereformeerde katern op *Orden van dienst voor de Gereformeerde Kerken in Nederland. Catechismus* (Leusden 1981).

ORDE VOOR DE ZONDAGMORGENDIENST

De orde van de dienst op de zondagmorgen is gebaseerd op Orde II, Intrede B, zoals die is vastgelegd in *Dienstboek* (DB) I, p. 188 e.v.. De vaste elementen worden gevolgd: intrede, de Heilige Schrift, gebeden en gaven, zending en zegen.

Intrede

De gemeente nadert voor het aangezicht van de Heer. Bemoediging en apostolische groet worden door de voorganger uitgesproken. Voor de groet zijn enkele varianten aangegeven.

Dan wordt het spoor gevolgd van Verootmoediging (zie ook DB I, p. 771, Gebeden nrs. 22-38) en Lezing van de Wet.

De verootmoediging wordt gevolgd door een aparte genadeverkundiging, maar dit is niet noodzakelijk: de verkondiging van Gods genade heeft een duidelijke plaats in de prediking.

Als gekozen wordt voor een genadeverkundiging, dan zijn mogelijke Schriftgedeelten hierbij: Psalm 103: 8-13; Jesaja 1: 18; Jesaja 40: 1-2; Jesaja 53: 4-5; Jesaja 54: 7-8; Micha 7: 18-19; Johannes 3: 16; Johannes 3: 36; Handelingen 2: 38; Romeinen 8: 34; 2 Korintiërs 5: 17-18; 2 Korintiërs 5: 21; 1 Timoteüs 1: 15; 1 Johannes 4: 9.

In plaats van de voorgestelde tekst of deze Schriftgedeelten kan de voorkeur ook uitgaan naar deze vorm: 'Als dienaren van Jezus Christus verkondigen wij aan een ieder, die ziende op het kruis schuld beleden heeft voor God, de vergeving der zonden' (Hervormd *Dienstboek*, p. 28).

De Lezing van de Wet staat in het kader van de dankbaarheid voor Gods genadige toewending. Mogelijke Schriftgedeelten hierbij zijn: Exodus 20: 1-17; Leviticus 19: 2-4, 11-18; Deuteronomium 5: 6-21; Deuteronomium 6: 4-7; Deuteronomium 30: 11-20; Matteüs 22: 37-40; Marcus 12: 29-31; Johannes 13: 34-35; Romeinen 6: 11-14; Romeinen 12: 9-21; Romeinen 13: 8-10; Galaten 5: 13-22; Kolossenzen 3: 12-15; 1 Petrus 4: 7-11. Zie ook DB I, p. 189-190 en p. 840-841.

De Heilige Schrift

In het gebed om de Heilige Geest wordt God gebeden om een open hart en om de verlichting van ons verstand door de Heilige Geest, opdat ieder Gods Woord mag horen en doen. Zie ook DB I, p. 871-872.

De Schriftlezingen worden al dan niet afgewisseld door liederen.

Dan volgt de prediking.

Na de prediking wordt een lied gezongen. In gemeenten

waar geen tweede dienst wordt gehouden, kan hier de Geloofsbelijdenis een plaats krijgen.

Gebeden en gaven

De gebeden beginnen met een dankzegging. Daarna volgt de voorbede. Er kan gelegenheid worden gegeven voor persoonlijk stil gebed en de gebeden kunnen worden besloten met het (gezamenlijk) bidden van het Onze Vader.

Hierna volgt de inzameling van de gaven.

Zie voor een verdere toelichting DB I, p. 876-882.

Zending en zegen

Voorafgaand aan de zegen wordt het slotlied gezongen. Voor de zegen worden verschillende teksten aangegeven, zie ook DB I, p. 196-197. Het 'Amen' na de zegen kan eventueel door de gemeente gezongen worden. Een melodie is te vinden in DB I, p. 196.

ORDE VOOR DE ZONDAGMIDDAG- OF AVONDDIENST

De orde van dienst voor de zondagmiddag- of avonddienst is gebaseerd op Orde III, de Orde voor een leerdienst, zoals die te vinden is in DB I, p. 200 e.v.

Onder geloofsbelijdenis kan de Apostolische Geloofsbelijdenis gelezen of gezongen worden. Voor de melodieën van de Apostolische Geloofsbelijdenis wordt verwezen naar DB I, p. 623-627. Daarnaast is het mogelijk de Geloofsbelijdenis van Nicea-Constantinopel te lezen.

Teksten voor een avondgebed zijn onder meer te vinden in DB I, p. 1124-1133.

DOOP VAN KINDEREN – ORDE III

Deze orde voor de bediening van doop aan kleine kin-

deren sluit aan bij de orde zoals die is vastgelegd in DB II, p. 61, meer in het bijzonder p. 104-110. In DB II wordt onderscheid gemaakt tussen twee orden, I en II, waarin met name de plaats en de inhoud van de vragen verschillen. Deze orde verschilt in meer opzichten substantieel van deze beide en heeft daarom de aanduiding III gekregen. Zij bevat achtereenvolgens de onderdelen presentatie, onderwijzing, doopgebed, belijdenis, geloften, doop, verwelkoming en loflied.

Voor overwegingen ten aanzien van de plaats van de doopbediening in de kerkdienst kan men terecht in DB II, p. 59-60.

Voor een toelichting op de onderdelen van de orde zij in de eerste plaats verwezen naar DB II, p. 63-70. Hieronder zijn slechts de wezenlijke afwijkingen en aanvullingen opgenomen.

In de verschillende teksten is er vanuit gegaan dat er meer kinderen gedoopt worden. Als er één dopeling is, past de voorganger de bewoordingen uiteraard aan. Dat geldt ook voor situaties waarin er slechts één doopouder is. Waar citaten uit de Bijbel zijn overgenomen, is gebruik gemaakt van de Nieuwe Bijbelvertaling.

Behoudens het loflied aan het slot, zijn in de orde geen liederen opgenomen. De voorganger kan er echter voor kiezen op bepaalde plaatsen een passend lied in te voegen. Zie DB II, p. 172.

Presentatie

Anders dan in de Orden I en II begint Orde III met de eigenlijke presentatie. De voorganger leidt de doopbediening kort met eigen woorden in. Hij noemt daarbij de namen van de doopouders en de dopeling(en). Deze woorden gaan in Orde III aan de onderwijzing vooraf, omdat daarin de doopouders meer dan eens direct worden aangesproken. Dat vooronderstelt dat zij eerder in de dienst genoemd zijn. Voor concrete bewoordingen, zie DB II, p. 104-105.

Onderwijzing

De onderwijzing is een grondige bewerking van dooporde II uit het Hervormd *Dienstboek*, p. 50-52. Tevens zijn elementen terug te vinden uit dooporde II in het Gereformeerde *Kerkboek* (1969).

Naast de hier gepresenteerde onderwijzing past de onderwijzing uit DB II, p. 163-164 (De belofte van het verbond) goed in het taalveld van de orde. Dat geldt ook voor de onderwijzing op p. 164 (Gedoopt in de naam van de drie-enige God), alsmede voor de hertaling van het klassieke doopformulier, te vinden in DB II, p. 111-112. Daarnaast zou desgewenst gevarieerd kunnen worden met de teksten die te vinden zijn in DB II, p. 104 (Algemeen), en 165-166 (Gezegend in de Naam van de Heer), al dan niet met gebruikmaking van de daar voorgestelde responsies.

Doopgebed

Als basis voor het doopgebed is gebruik gemaakt van het doopgebed zoals dat te vinden is in het Hervormd *Dienstboek*, p. 66. Dit gebed vertoont duidelijk trekken van het klassieke zondvloedgebed. Er is bewust voor gekozen het kort te houden. Desgewenst kunnen bij 'N.N.' de namen van de dopelingen worden ingevoegd. Wie op deze plaats gebruik wil maken van de uitgebreidere klassieke versie van het zondvloedgebed, vindt dat in hertaalde vorm in DB II, p. 112-113, alsmede in een bewerkte vorm in DB II, p. 166-167 (Een heilzame zondvloed).

Andere varianten op het doopgebed zijn te vinden in DB II, p. 167-168 (Een overvloed van heil), p. 169 (Uit het water van nood en dood), p. 170 (De duif van de Jordaan).

Belijdenis en geloften

Het Apostolicum is een wezenlijk onderdeel van de orde. De volgorde van de vragen sluit op het Apostolicum aan.

In de eerste vraag wordt ingegaan op het geloof van de ouders. In de tweede komt de doop van het kind aan de orde, terwijl in de derde gevraagd wordt naar de opvoeding. Gepoogd is de kern van de vragen in het klassiek gereformeerde doopformulier opnieuw onder woorden te brengen. Eventueel zouden ook de klassieke vragen gesteld kunnen worden, bij voorkeur in een volgorde die aansluit bij het gebruik van het Apostolicum (zie voor de vragen DB II, p. 113).

Het Hervormd *Dienstboek*, p. 53, 3^e kolom, biedt nog een andere mogelijkheid. De voorganger leest de Apostolische Geloofsbelijdenis en vraagt vervolgens: Geliefden in Jezus Christus, ik vraag u, of u uw kind in dit geloof wilt laten dopen, en zo wilt opvoeden dat het zijn doop leert verstaan?

Doop

Voor de doopformule, zie DB II, p. 110. Voor andere handelingen, zoals handoplegging of het aanbieden van een doopkaars, zie eveneens daar.

Verwelkoming

De tekst bij de verwelkoming is opgenomen als vraag, waarop de gemeente antwoordt. Wie er de voorkeur aan geeft het bij een oproep aan de gemeente te houden, kan de tekst eenvoudig aanpassen, door van 'wilt' 'wil' te maken.

Desgewenst kunnen bij de vraag aan de gemeente bij 'N.N.' de namen van de dopelingen worden genoemd.

Loflied

De doop wordt besloten met een loflied. Voor suggesties, zie DB II, p. 172-175.

Het dankgebed is facultatief. De tekst is geïnspireerd door het dankgebed in het klassiek gereformeerde doopformulier.

In deze orde is aansluiting gezocht bij enerzijds 'Belijdenis en doop van volwassenen', orde II (DB II, p. 85-91) en anderzijds 'Formulier voor de openbare geloofsbelijdenis' (DB II, p. 140-143). Voor meer informatie over dit materiaal, zie men de toelichting in DB II, p. 63-70.

De openbare belijdenis zal doorgaans plaats vinden na het lied dat volgt op de prediking. Vrij organisch gaat na de openbare geloofsbelijdenis de dienst verder met de rubriek gebeden en gaven uit de orde voor de zondagmorgendienst.

Presentatie

Anders dan in Orde II gaat de presentatie voorop. Dit is noodzakelijk, omdat in de onderwijzing in het bijzonder degenen worden aangesproken die in het openbaar hun geloof willen belijden (en gedoopt willen worden). In navolging van het genoemde formulier is in de belijdenis niet gekozen voor een expliciet onderscheid tussen de afwending van alle kwaad en de toewending tot Christus. Het accent ligt op de toewending, het belijden van Jezus Christus als Heer en Heiland. Dit neemt niet weg dat de afwending impliciet wel aanwezig is. Zo wordt in de tweede vraag gesproken over 'de goede strijd van het geloof'.

Onderwijzing

In bestaande formulieren voor de openbare geloofsbelijdenis wordt doorgaans weinig aandacht besteed aan het belijdenis doen als zodanig. Dat is in de onderwijzing van dit formulier wel het geval. Dit neemt niet weg dat ook de beide sacramenten aan de orde komen. Bewust is gekozen voor een inzet bij het zendingsbevel uit Matteüs 28. Daarin is niet alleen sprake van de opdracht om te dopen, maar ook om te leren. Belijdenis doen is nauw

verbonden met beide. Het formulier kent een beknopte uitleg van de doop. De woorden doen denken aan die van het doopformulier. Belijdenis doen is vervolgens ons 'antwoord op Gods liefde voor ons'. Het is bekend dat de viering van het heilig Avondmaal lang niet overal uitsluitend voor belijdende leden open staat. Dit neemt niet weg dat degene die belijdenis doet, geroepen is aan de tafel de dood van de Heer te verkondigen. Dit aspect is daarom in de verwelkoming nog eens expliciet onder woorden gebracht.

In de tekst van de onderwijzing zijn parafrases van verschillende teksten te ontdekken. Zo verwijst in de derde alinea Gods keuze voor ons naar Johannes 15: 16. De frase om rekenschap te geven van de hoop die in ons is, is ontleend aan 1 Petrus 3: 15. Het aanroepen van God als Vader in de vierde alinea gaat terug op Romeinen 8: 15-16. De zinsnede over de wijn die het hart verheugt, in de vijfde alinea, is terug te vinden in Psalm 104: 15.

Belijdenis en geloften

Het is een bewuste keuze dat aan degene die gedoopt wordt na de belijdende vragen niet nog een aparte vraag gesteld wordt in de trant van 'Wilt u gedoopt worden?' Het verlangen gedoopt te worden als men nog niet gedoopt is, vloeit direct voort uit het afleggen van belijdenis van het geloof.

Degenen die belijdenis doen en degene die gedoopt wordt, worden bewust met 'u' aangesproken. De voorganger treedt hier op namens de kerk. Dat dient in een situatie op deze voor te gaan op eventuele vriendschappelijke verhoudingen.

Handoplegging

Voor het overige spreekt de orde voor zich. Bij de handoplegging kunnen degenen die belijdenis hebben gedaan knielen.

Verwelkoming

In de tekst van de verwelkoming is ook de viering van het heilig Avondmaal genoemd, maar wel op een zodanige wijze dat dit de viering van de Maaltijd met kinderen niet uitsluit.

De combinatie van de doop van kinderen en openbare belijdenis van het geloof (en doop van volwassenen)

Met enige regelmaat doet de situatie zich voor dat er een combinatie is van belijdenis doen (al dan niet gevolgd door de doop van volwassenen) en kinderdoop. DB II, p. 154 e.v., doet daarvoor een handreiking die zich vrij eenvoudig globaal laat overzetten voor de orden die in deze uitgave zijn opgenomen. De opzet ziet er dan als volgt uit.

Presentatie

Onderwijzing (voor openbare belijdenis van het geloof en de doop van volwassenen)

Belijdenis en geloften (voor openbare belijdenis van het geloof en de doop van volwassenen)

Doopbediening (van de volwassene(n), indien van toepassing)

Handoplegging (facultatief)

Verwelkoming

Geloften (voor de doop van kinderen) als volgt:

Nu u uw kinderen laat dopen in het geloof dat we zojuist hebben beleden, vraag ik u:

Belijdt u dat deze kinderen, hoewel zij met ons delen in zonde, schuld en oordeel, in Christus geheiligd zijn, deel hebben aan Gods verbond en dat zij daarom behoren gedoopt te zijn?

Belooft u, ieder met de gaven die God u heeft gegeven, uw kinderen voor te gaan op de weg van de Heer opdat zij hun doop leren verstaan en zich verbonden zullen weten aan de gemeente van Christus?

N.N. (*namen doopouders*), wat is daarop uw antwoord?

JA.

Doopbediening (van de kinderen)

Verwelkoming

Loflied

In deze opzet is ervan uit gegaan dat de ouders belijdenis doen en hun kind(eren) laten dopen. De eerste vraag voor de doop van kinderen ('Geloofst u dat het evangelie...') zou dan dubbelop zijn. Als een van de ouders belijdenis heeft gedaan of er ook kinderen van andere ouders worden gedoopt, verdient het de voorkeur de vragen voor de doop van kinderen aan allen voluit te stellen.

VOORBEREIDING OP DE VIERING VAN HET HEILIG AVONDMAAL

Het onderdeel 'Voorbereiding op de viering van het heilig Avondmaal' kent twee vormen. De eerste (I) bestaat uit een formulier. Dit kan tijdens de 'Intrede' of voorafgaande aan 'Gebeden en gaven' gebruikt worden op de zondag voorafgaande aan de viering, maar ook tijdens de 'Intrede' op de zondag van de viering zelf. In de drie vragen zijn de drie delen van de Heidelbergse Catechismus te herkennen: ellende, verlossing en dankbaarheid. Alternatieven voor deze tekst zijn te vinden in het origineel waaraan de tekst is ontleend, of in bewerkingen daarvan, het eerste deel van het klassieke avondmaalsformulier. Te denken valt bijvoorbeeld aan de recente hertaling (DB II, p. 179-182) of aan de verkorting van het Gereformeerde *Kerkboek* (1969), ook opgenomen in de Gereformeerde katern, p. 35).

De tweede vorm (II) is een gebed. Dit gebed komt in plaats van het formulier. Het is met name geschikt voor gebruik tijdens de 'Intrede' in de avondmaalsdienst zelf.

Volledigheidshalve zij in verband met de voorbereiding op het heilig Avondmaal ook het gebruik genoemd in de voorbereidingsdienst een aantal vragen te stellen, waarop de kerkgangers met 'ja' dienden te antwoorden. De Hervormde synode van 1817 heeft dit vermoedelijk uit Ost-Friesland (Duitsland) afkomstige gebruik ingevoerd. Het was ook de Afgescheidenen van 1834 bekend. In sommige van origine Hervormde gemeenten wordt het nog in ere gehouden. Zie voor de teksten: *Hervormd Dienstboek*, p. 132.

ORDE VOOR DE VIERING VAN HET HEILIG AVONDMAAL

De praktijk bij de viering van het heilig Avondmaal blijkt ook in gemeenten met een confessionele kleur zeer uiteenlopend te zijn. Vrijwel nergens wordt de orde uit het *Dienstboek* (DB I, p. 175-182) onverkort gebruikt. Maar er is ook niet één bepaalde gang van zaken die typerend is voor confessionele gemeenten. Daarom is ervoor gekozen bij de viering van het Avondmaal in hoofdlijn de orde van het *Dienstboek* te volgen.

In het klassieke formulier krijgen inkeer, zelfbeproeving en boete aan het begin een plaats. Deze aspecten ontbreken in de voorliggende orde. Ze dienen echter wel op enigerlei wijze in de dienst een plek te krijgen. Dat kan bijvoorbeeld door aan het begin van de dienst het bij Voorbereiding II aangeboden gebed te gebruiken.

Onderwijzing

Na preek en geloofsbelijdenis (DB I, p. 163) leest de predikant de onderwijzing. Overeenkomstig het doopformulier zet de onderwijzing in met de opdracht uit de Schrift om het Avondmaal te vieren. De keuze viel op het oudste avondmaalsbericht, dat uit I Korintiërs 11: 23-26. Daarop volgt de aan Jesaja 53 ontleende gedachtenis van het plaatsvervangend lijden en sterven van

onze Heer: om onze zonden doorboord; gebonden om ons te bevrijden; veroordeeld om ons vrij te spreken; door God verlaten opdat wij nooit meer door God verlaten zouden worden. Hierin zijn tevens verzen uit het evangelie opgenomen: de aanhef van Psalm 22, zoals Jezus die aan het kruis heeft uitgesproken (Matteüs 27: 46), en het laatste kruiswoord, 'Het is volbracht' (Johannes 19: 30). In het vervolg van de onderwijzing wordt aandacht geschonken aan de eenheid die het Avondmaal brengt (met als tekst I Korintiërs 10: 17) en het uitzien naar de bruiloft van het Lam.

Gebed

Het avondmaalsgebed wordt verbonden met de voorbeden en het Onze Vader. Eventueel kan er ook voor gekozen worden de voorbeden ná de geloofsbelijdenis een plaats te geven, vóór de onderwijzing. In dat geval loopt het avondmaalsgebed over in het Onze Vader.

Gemeenschap van brood en wijn

Bij de uitdelingswoorden is het zgn. Londens aanhangsel ('Neem, eet/drink, gedenk en geloof ...') net als voorheen tussen vierkante haken geplaatst. De opstellers van de orde doen hiermee recht aan het voorgeslacht. In sommige oude uitgaven van de formulieren zijn ze wel, in andere niet opgenomen. De formule is, zoals de naam al aangeeft, afkomstig uit Londen, uit de Nederlandse vluchtelingengemeente aldaar. In ons land zijn deze bewoordingen vanaf 1574 door enkele synoden aanbevolen om elke schijn van consecratie weg te nemen. Al te gemakkelijk namen mensen oude voorstellingen mee in de vernieuwde kerk. De situatie is nu een andere. Het aanhangsel is echter inmiddels zo frequent gebruikt en zo geliefd geworden dat menigeen ze niet graag zou willen missen. Het verwoordt de kern van het gereformeerde belijden dat in de viering van het Heilig Avondmaal betekend wordt: Jezus is voor onze zonden

gestorven. De haken bepalen ons er nu bij dat ze naast de woorden uit de Schrift niet per se noodzakelijk zijn. Er bestaat verschil van mening over de vraag of in het Londens aanhangsel bij het broodwoord 'gegeven' of 'gebroken' gelezen dient te worden. Verschillende versies van het formulier zijn op dit punt niet eenduidig. Na het nodige beraad is gekozen voor de lezing van het *Dienstboek*: 'gegeven'. Dit wordt ondersteund door de vermelding in het evangelie dat Jezus' beenderen niet gebroken zijn (vgl. Johannes 19: 36). Dit neemt niet weg dat ook voor 'gebroken' het nodige te zeggen valt. De Statenvertaling gebruikt het in het avondmaalsbericht in I Korintiërs (11: 24). De Nieuwe Bijbelvertaling laat het in de hoofdtekst weg, maar noemt het in een noot. Een en ander is terug te voeren op verschillende handschriften die aan de tekst van het Griekse Nieuwe Testament ten grondslag liggen. Verder past het 'gebroken' beter bij de handeling die het begeleidt: het breken en delen van het brood.

Dankzegging na de maaltijd

Als dankzegging kan Psalm 103 gelezen worden. Dit is echter geenszins verplicht. Ook kan de predikant kiezen voor andere Schriftgedeelten als Psalm 25: 6-9, Psalm 113, Jesaja 53, Lucas 2: 29-33, Romeinen 5: 8-11, Romeinen 8: 31-39, of een eigen gebed. Verder is het mogelijk op deze plaats een lied te zingen.

ORDE VOOR DE VOORTZETTING VAN HET HEILIG AVONDMAAL

In een aantal gemeenten is het gebruikelijk in de tweede dienst van de zondag de viering van het heilig Avondmaal voort te zetten. Dit gebeurt dan meestal aan het begin van de dienst. De praktijk wisselt. Soms laat men het lezen van enig formulier geheel achterwege. Op andere plaatsen kiest men voor een kort formulier uit

het Hervormd *Dienstboek*, of maakt de predikant zelf een verkorting. In een aantal Gereformeerde Kerken is het gebruikelijk in aangepaste vorm de zgn. vierende orde uit de Gereformeerde katern (p. 10-15) te volgen. De hier aangeboden orde leunt sterk op de orde uit deze katern.

BEVESTIGING EN INZEGENING VAN HET HUWELIJK

Deze orde is een grondige bewerking van het formulier uit de Gereformeerde katern. Daarbij is gebruik gemaakt van Orde III uit DB II (p. 730-739). Men kan er ook voor kiezen Orde III te gebruiken. Orde en onderwijzing volgen op de preek, vóór de voorbede.

Na de aanhef zet de onderwijzing net als de formulieren voor Doop en Avondmaal in met de belangrijkste relevante gegevens uit de Schrift. Uitgangspunt daarbij is de tekst van de Nieuwe Bijbelvertaling (vgl. Genesis 1: 27, 2: 18 en 24). Bij de 'helper (...) die bij hem past' is echter terug gegrepen op de Statenvertaling. Hulp kan al te gemakkelijk denigrerend worden opgevat. Ook de bewoordingen van Genesis 2: 24 zijn gewijzigd. In oudere vertalingen stond dat man en vrouw één vlees zijn. Dat is meer dan 'één van lichaam', zoals in de Nieuwe Bijbelvertaling. Ook geestelijke aspecten zijn hierbij betrokken. De onderwijzing kiest daarom voor 'één zijn'.

De nieuwtestamentische tekst is ontleend aan Matteüs 19: 5.

De vragen zijn ontleend aan DB II, p. 734-736. Men kan er ook voor kiezen bruid en bruidegom hun trouwbelofte zelf te laten uitspreken. Zie daarvoor dezelfde bladzijden uit DB II.

Bij gebed en zegen kan ook voor alternatieve teksten uit DB II gekozen worden, al zal er wel op gelet moeten worden dat de taalvelden bij elkaar passen.

Bij het gebed valt te denken aan het gebed op DB II, p. 736-737 en de keuzeteksten nr. 19, 21 en 22 (DB II, p. 780-781).

Alternatieven voor de zegentekst zijn te vinden op DB II, p. 719, en bij de keuzeteksten, nr. 23, 24 en 25 (DB II, p. 781-782).

ORDE VOOR DE BEVESTIGING EN INZEGENING VAN HET HUWELIJK

Deze orde is een grondige bewerking van het formulier uit de Gereformeerde katern. Daarbij is gebruik gemaakt van Orde III uit DB II (p. 730-739). Men kan er ook voor kiezen Orde III zelf te gebruiken.

Voor een huwelijksdienst kan men gebruik maken van de orde voor de zondagmiddag- of avonddienst. De lezing uit de Heidelbergse Catechismus of een ander belijdenisgeschrift, en de geloofsbelijdenis vervallen. De orde voor de bevestiging en inzegening van het huwelijk krijgt een plaats tussen het lied na de prediking en de rubriek 'Gebeden en gaven'.

Na de aanhef zet de onderwijzing net als de formulieren voor Doop en Avondmaal in met de belangrijkste relevante gegevens uit de Schrift. Uitgangspunt daarbij is de tekst van de Nieuwe Bijbelvertaling (vgl. Genesis 1: 27, 2: 18 en 24). Bij de 'helper (...) die bij hem past' is echter terug gegrepen op de Statenvertaling. Hulp kan al te gemakkelijk denigrerend worden opgevat. Ook de bewoordingen van Genesis 2: 24 zijn gewijzigd. In oudere vertalingen stond dat man en vrouw één vlees zijn. Dat is meer dan 'één van lichaam', zoals in de Nieuwe Bijbelvertaling. Ook geestelijke aspecten zijn

hierbij betrokken. De onderwijzing kiest daarom voor 'één zijn'.

De nieuwtestamentische tekst is ontleend aan Matteüs 19: 5.

De vragen zijn genomen uit DB II, p. 734-736. Men kan er ook voor kiezen bruid en bruidegom hun trouwbelofte zelf te laten uitspreken. Zie daarvoor dezelfde bladzijden uit DB II.

Bij gebed en zegen kan ook voor alternatieve teksten uit DB II gekozen worden, al zal er wel op gelet moeten worden dat de taalvelden bij elkaar passen.

Bij het gebed valt te denken aan het gebed op DB II, p. 736-737 en de keuzeteksten nr. 19, 21 en 22 (DB II, p. 780-781).

Alternatieven voor de zegentekst zijn te vinden op DB II, p. 719, en bij de keuzeteksten, nr. 23, 24 en 25 (DB II, p. 781-782).